

Den styrkede pædagogiske læreplan

Klim Fribørnehave og Vuggestue 2020

Udarbejdet marts-oktober 2020

Indhold i den styrkede pædagogiske lærerplan

Den styrkede pædagogiske læreplan	3
Om os.....	3
Målsætning	4
Pædagogisk grundlag	6
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	6
Pædagogisk læringsmiljø	7
Samarbejde med forældre om børns læring	8
Børn i udsatte positioner	9
Sammenhæng til børnehaveklassen	10
Inddragelse af lokalsamfundet.....	10
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.....	11
De seks læreplanstemaer.....	12
Alsidig personlig udvikling	12
Social udvikling	13
Kommunikation og sprog	14
Krop, sanser og bevægelse	15
Natur, udeliv og science	15
Kultur, æstetik og fællesskab	16
Evalueringskultur.....	17

Den styrkede pædagogiske læreplan

Den styrkede pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde. I den nye styrkede læreplan bliver der tænkt på gruppen, læringsmiljøet hele dagen og sammenhængen imellem disse. Det enkelte barn skal ikke glemmes, men det skal ses i forhold til sammenhængen i læringsmiljøet. I Klim fribørnehave og Vuggestue arbejder vi desuden ud fra Jammerbugt kommunes kvalitetsnotat samt Dagtilbudsloven. I forbindelse med det årlige tilsyn, har vi hvert år nogle indsatsområder, som I året 2020/2021 er følgende: 1) Fokus på hverdagsrutinerne og 2) Pædagogisk aktivitet i uderummet. (Se bilag 1 for uddybende forklaring) Til generelt at planlægge, reflektere og evaluere hverdagen, benytter vi SMTTE modellen og for at sikre og øge kvaliteten i samspillet mellem personalet og børnene, arbejder vi i institutionen med ICDP-programmet. Vi vil starte med, at beskrive os som institution samt vores målsætning, inden vi går videre til vores nye styrkede læreplan.

Om os

Klim Fribørnehave og Vuggestue blev oprettet i 1997, her blev den drevet af Klim Friskole. I 1999 åbnede vi dørene som en selvejende institution, og i 2006 blev vi en privat institution. Institutionen ledes af en bestyrelse på 5 medlemmer. Bestyrelsen varetager den overordnede ledelse, herunder arbejdsgiverkompetencen for institutionens personale. Til at varetage den daglige pædagogiske ledelse og drift af institutionen, samt de opgaver der er forbundet dermed, er der ansat en dagtilbudsleder. Udover lederen er der ansat 1 souschef, 4 pædagoger og 3 medhjælpere. Institutionen er normeret til 50 børn fordelt i både vuggestue og børnehave, hvoraf vi pr. 1/10 har 42 børn i institutionen.

Vi er beliggende i udkanten af byen Klim, i en bygning bagved Klim Friskole. Vi har gode udearealer, med en stor fælles legeplads, som deles med skolen. Her er der bl.a. stier, hvor der er mulighed for at cykle, en fodboldbane, klatretårn, gynger og vores egen lille skov. På den anden side af institutionen, har vi en indhegnet legeplads, som er et mere afgrænset og trygt område, når vuggestuebørnene er ude at lege. Denne kan også bruges af børnehavebørnene, og skolebørn kommer også af og til på besøg.

Indenfor i huset er vores fysiske rammer indrettet med en vuggestueafdeling i den ene ende og en børnehaveafdeling i den anden, kun delt af en fælles garderobe. Selv om der er en fysisk opdeling, så prioriterer vi, at børnehavebørnene og vuggestuebørnene har mulighed for at lege sammen på tværs af alder. Vuggestuebørnene leger dog ikke i børnehaveafdelingen, da der er tryghed i de få kendte rum i vuggestuen, samt af sikkerhedshensyn ift. småt legetøj i børnehaveafdelingen.

I børnehaveafdelingen har vi to store grupperum, med inddeling så der er flere rum i rummet. Disse indbyder til forskellige legemiljøer, legemuligheder og små legegrupper. Til disse store grupperum er der tilknyttet et toilet, så børnene ikke forstyrres i vuggestueafdelingen.

I vuggestueafdelingen har vi en "stue", som er vores base for vuggestuebørnene og samtidig alles fællesrum i ydertimerne. Dette rum er ligesom i børnehaveafdelingen inddelt med kroge og rum i rummet. Desuden er der i vuggestueafdelingen flere små lokaler samt køkken, som vi også benytter til leg og aktiviteter i vuggestuen. I det fjerneste hjørne af vuggestueafdelingen, er der pude/tumlerum, som kan bruges af alle, dette fungerer også som soverum for de ældste "sovebørn". I afdelingen er der

også et badeværelse med toiletter og puslepladser, samt udgang til vores barnevognsskur, hvori de yngste vuggestuebørn sover i enten krybbe eller barnevogn.

I børnehaveafdelingen er børnene delt i to aldersopdelte grupper, men vi har også halve eller hele dage, hvor vi er samlet som en stor gruppe. Vuggestuebørnene er opdelt efter, hvilken sammenhæng børnene er i. Der er 2 "spisegrupper", hvor de er blandet i alder. Dette for at børnene kan lære af hinanden, spejle sig i hinanden og for at skabe mere ro omkring måltidet. Omvendt er vuggestuebørnene aldersopdelt i 2 "aktivitetsgrupper", når vuggestuen har tur eller aktivitetsdag. Dette for at skabe de bedste rammer for det enkelte barns dannelsen, læring, udvikling og trivsel.

I lokalsamfundet har vi et dejligt ude og nærmiljø. Det benytter vi os meget af, da både børnehaven og vuggestueafdeling har en ugentlig dag med mulighed for at tage på tur. Vi har i børnehaven en bus til rådighed, som ofte kører os til Thorup strand, Thorup plantage, motorikbane, naturlegepladsen, biblioteket og andre steder i lokalområdet. Ligesom vi prioriterer, at bruge turdagen til at tage til fødselsdag hos børnene, når dette er et ønske. Vi har 2 ladcykler, som bruges til ture med vuggestuebørnene. Her cykler vi rundt i området, til Klim bjerg, Klim strand osv.

Ud over en fast ugentlig turdag, så har alle grupper også en fast aktivitetsdag (en dag hvor der veksles mellem motorik, kreativt og sang/musik/rytmik), samt vi har faste tider på dagen, hvor der er voksen styret aktiviteter, dette kan f.eks. være samling eller morgensang. Derudover vægter vi også den frie leg højt, hvor især legerelationer og små lege grupper bliver styrket.

Målsætning

Klim Fribørnehaven og Vuggestues kerneopgave er, at sikre barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem leg, nærvær og tryghed i et anerkendende læringsmiljø.

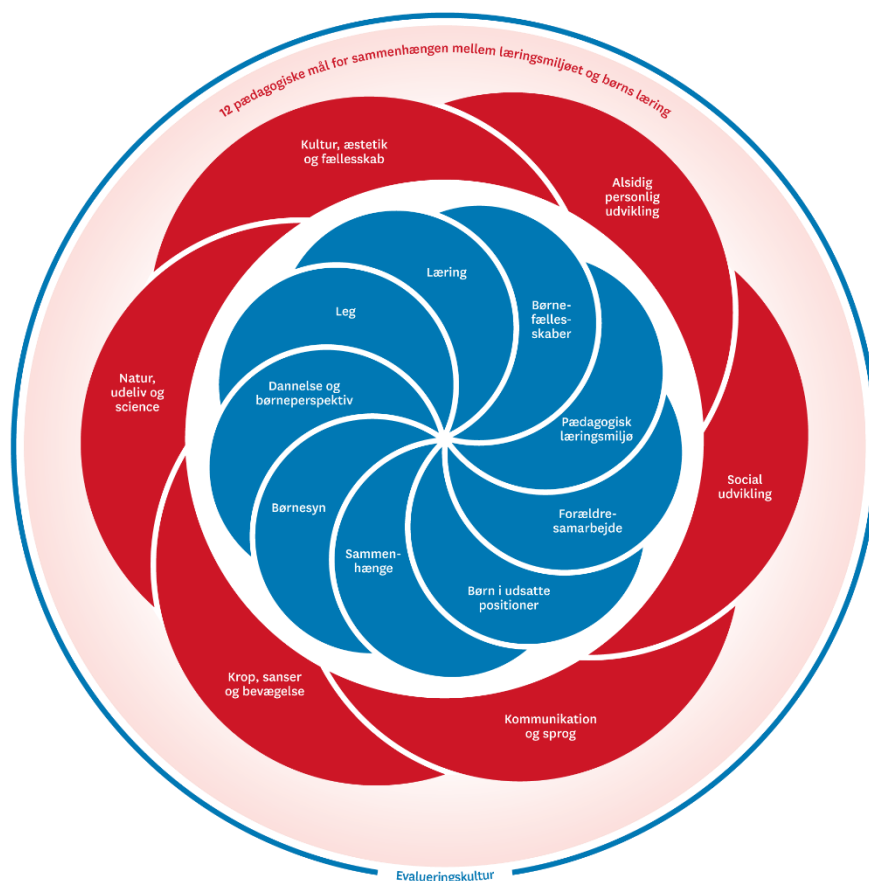
For at opnå ovenstående er det vigtigt, at vi sammen med forældrene har et tæt og tillidsfuldt samarbejde omkring børnene. Derfor vægter vi højt, at få et godt samarbejde med forældrene, hvor der er kendskab til hinanden, åbenhed og gensidig respekt. Alt dette, da det er et fælles ansvar at skabe de bedste udviklingsrammer for børnene.

I samarbejde med forældrene arbejder vi i Klim fribørnehaven og Vuggestue med kerneopgaven ved:

- At anerkende børnenes forskelligheder og se dem som en styrke for fællesskabet. Herunder, at lære børnene at rumme og anerkende hinandens forskelligheder. Børnene lærer at deltage i sociale sammenhænge og alle har ret til at være en del af fællesskabet trods udfordringer, kompetencer og forskelligheder. Vi arbejder specifikt med en anerkendende og inkluderende pædagogik, ved at have samspilstemaerne fra ICDP-programmet som grundlag for vores samspil med børnene.
- At børnene lærer sine egne og andres grænser at kende, for at kunne agere hensigtsmæssigt i fællesskaber. De skal støttes heri på en anerkendende måde, hvor de voksne sætter grænser, støtter, guider og viser vejen for børnene.
- At give børnene medbestemmelse, medansvar og få dem til at føle sig set og forstået af de voksne, så barnet oplever, at have en demokratisk stemme. Dette skal være med til at udvikle børnenes selvstændighed, selvværd og evne til at indgå i forpligtende fællesskaber.

- At styrke det enkelte barns selvstændighed. Herunder at arbejde med barnets selvhjulpethed på det udviklingsniveau det enkelte barn befinder sig, så barnet oplever succes. Selvtillid og gå-på-mod har stor betydning for udviklingen, og vi ønsker at børnene får så mange "jeg-kan" oplevelser med i bagagen, så børnene får en positiv tilgang til sig selv og deres omverden.
- At sikre at børnene har et fysisk, psykisk og æstetisk læringsmiljø, som er med til at fremme deres trivsel, udvikling, læring og dannelse. Dette ved at børnene får mulighed for at møde mange forskellige læringsmiljøer gennem hele dagen, da hvert enkelt barn tilegner sig viden og kompetencer på forskellig vis. Dette gør vi ud fra børneperspektivet gennem leg, planlagte aktiviteter som f.eks. samlere, spontane aktiviteter som opstår i samspil med/mellem børnene samt i hverdagsrutinerne. Men også ved at tage på ture i lokalsamfundet, det kan f.eks. være til stranden, i skoven, på biblioteket eller på legepladser.
- At forberede og styrke børnene til at kunne tackle at være i skift. Det drejer sig om alle skift fra hjem til vuggestue og børnehave til skole, men også lokale skift mellem grupperne i huset og mellem dagens planlagte aktiviteter/struktur. Her er det vigtigt, at vi har øje for børnenes forskelligheder og behov, hvor tid og tryghed kan være nogle af de bærende elementer hertil. Overgangene mellem hjem, vuggestue og børnehave sikrer vi primært i samarbejde med forældrene og dertil har vi et godt og tæt samarbejde med Klim Friskole, ved blandt andet at børnehavebørnene hver dag deltager i skolens morgensang. På denne måde skabes kendskab til den nye og ukendte arena i et trygt fællesskab.

Det er beskrevet i institutionens "den styrkede pædagogiske læreplan", hvorledes målsætningen opnås.

Pædagogisk grundlag

Den styrkede pædagogiske læreplan er udarbejdet med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag. Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som er kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed vi arbejder med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

I Klim Fribørnehave og Vuggestue vægter vi det gode børneliv, hvor der er plads, tid og ro til at være barn og vi voksne giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære og udvikle sig. Det er vigtigt, at barnet bliver mødt af positive forventninger og vi ser det enkelte barns ressourcer og er klar til at støtte det i dets udfordringer. Derfor skal børn som udgangspunkt behandles forskelligt for at blive behandlet ens.

Med udgangspunkt i børneperspektivet rammesætter vi hverdagen med mulighed for fri leg, planlagte aktiviteter, spontane aktiviteter og hverdagssituationer og i dette ser vi børnenes bidrag som væsentlige og vigtige elementer. Vi griber børnenes initiativ, når der er mulighed for det, samtidig med at vi sætter grænser, støtter, guider og viser vejen.¹ Vi arbejder hele tiden med relations dannelse både mellem børnene, men også imellem voksen og barn, da al leg, dannelse og læring sker i et socialt samspil. Først når vi har den gode relation kan vi drage den rette omsorg og samtidig stimulere og udfordre barnet, så det trives, lærer, udvikles og dannes.

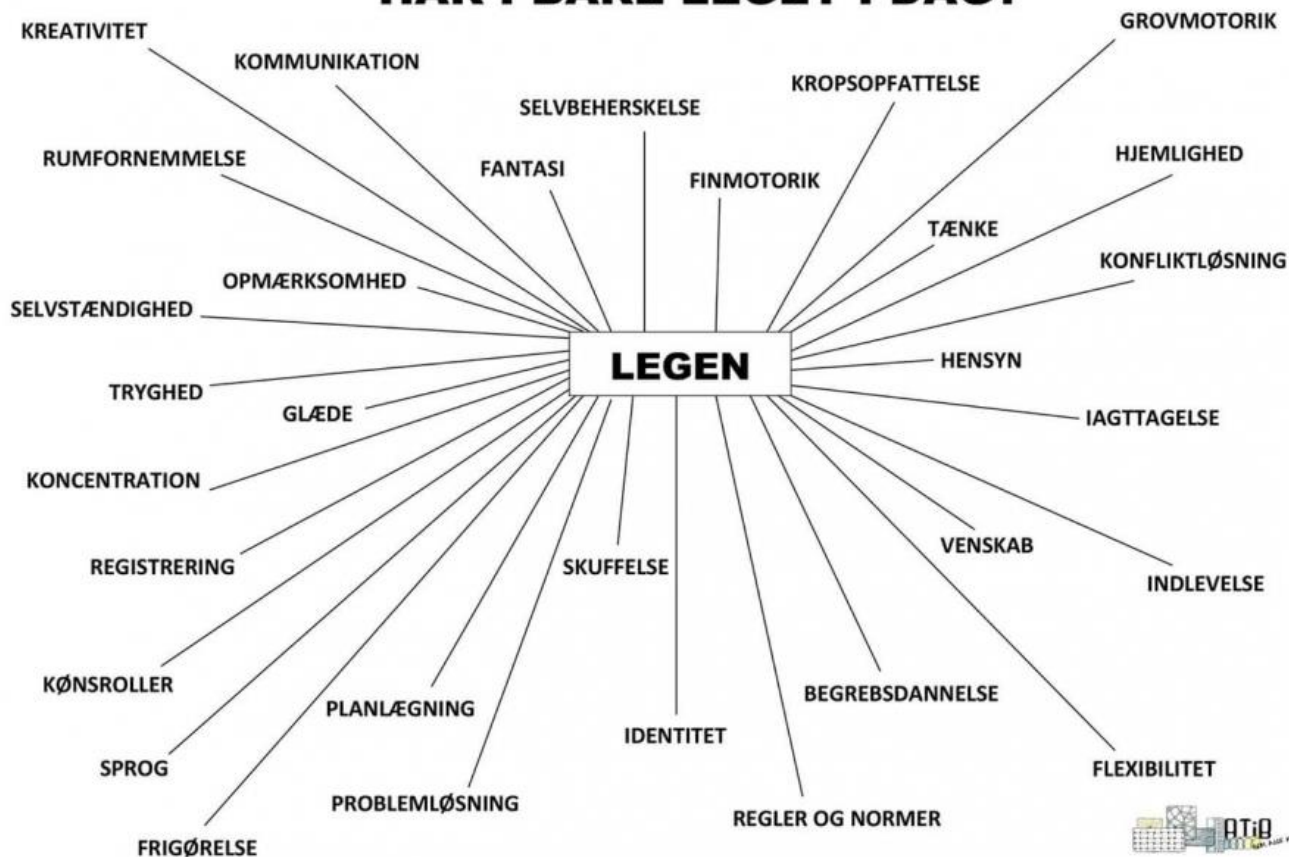
Vi arbejder meget struktureret, og har regler som er med til at gøre hverdagen genkendelig for børnene, men samtidig et det vigtigt, at barnet føler sig hørt og forstået, så det oplever at have en demokratisk stemme. Dette er især gældende i vores måde at håndtere konflikter på, da det er med til at udvikle børnenes selvstændighed og evne til at indgå i forpligtende fællesskaber. Fællesskaberne er desuden vigtigt for barnets udvikling af selvværd og identitet, da det er i relationerne at barnet har mulighed for spejling af sig selv i omverdenen. Al leg, dannelse og læring sker i et socialt samspil og det er vores ansvar at skabe et alsidigt, inddragende og trygt læringsmiljø for alle børn.

Da legen er grundlæggende for børns sociale og personlige udvikling er det endvidere vores ansvar at skabe rammerne for den gode leg, hvor fantasien slippes løs; at yde legeomsorg. Det vil sige, at vi tilbyder så bredt et repertoire af legemuligheder som muligt, herunder legeredskaber, legesteder og legekammerater. Vi er til stede iblandt børnene, det kan være for at iagttage, deltage, igangsætte, til at støtte, guide og hjælpe, men også til at udvide og berige legen, så alle børns udbytte af legen bliver størst muligt. Derudover vægter vi også at børn, med alderen taget i betragtning, har mulighed for "frirum", hvor de voksne ikke altid kan se dem, men blot ved hvor de er. Vi giver dem dermed "frihed under ansvar" og børnene vokser og tager ansvar, når de føler at de bliver støttet på. Legen har mange aspekter:

---

¹ Samspilstemaer fra ICDP programmet

HAR I BARE LEGET I DAG?

Der er tale om alsidig personlig udvikling, social udvikling, sproglig udvikling, kropslig udvikling mv. Alle disse ting har barnet mulighed for at danne erfaring med, når der er fri leg og dette er der mulighed for store dele af dagen hos os.

Vi har fokus på, at barnet skal lære gennem hele dagen og for at inspirere børnene og tilbyde dem nye aktiviteter, bliver der dagligt prioriteret tid, hvor børnene samles aldersopdelt og laver voksenplanlagte aktiviteter. Ligesom vi inddrager børnene i hverdagsrutinerne og børnene bidrager med de ting, de hver især kan.

Pædagogisk læringsmiljø

Vi er bevidste om, at læring sker gennem hele dagen, og vi har dermed fokus på, at gøre alle aspekter af den, til så gode læringsrum som muligt. Læringsmiljøet i institutionen er præget af en tydelig struktur, så børnene ikke er i tvivl om, hvilke funktioner de forskellige læringsmiljøer har. Det er vigtigt, at børnene møder tydelige voksne, som tør at sætte rammerne, så børnene oplever genkendelighed og kan føle sig trygge til at bruge deres energi på at være nysgerrige, eksperimenterende og udforskende i de læringsrum de færdes i. Derfor er vi også bevidste om, at det har stor betydning for børnemiljøet, at vi vægter at barnet bliver mødt af kendte voksne hver dag, trods udfordringer som f.eks. sygdom blandt personalet.

Vi har fokus på, at hverdagsrutinerne og de daglige praktiske gøremål er gode læringsrum for børnene, hvor de hele tiden har mulighed for at udvikle sig. Bl.a. prioriteres der i hverdagsrutinerne tid til dialog og samtaler med børnene, hvor deres kommunikative og sproglige udvikling støttes, relationen støttes, samtidig med at de støttes til at blive mere selvhjulpne og vokser af at mestre.

Hos os lægger vi stor vægt på den frie leg, da de sociale kompetencer er en vigtig forudsætning for barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Hver dag er der mulighed for leg på stuerne både

aldersopdelt og blandet på tværs af alder. Legen kan være med voksenguidning/udvikling, voksenstyret og kan være både med og uden voksen observation. På denne måde kan der være mulighed for at gribe børnenes initiativ og de spontane aktiviteter får frit spil.

For at give inspiration til den frie leg, er vi opmærksom på det æstetiske læringsmiljø i institutionen. Vi har indrettet vores institution med små kroge, hjørner samt rum, som giver børnene mulighed for fordybelse i den frie leg. Samtidig er der enkelte steder rammesat, hvad rummet indbyder til af leg, dog stadig med mulighed for at børnene kan udfolde legen med fri fantasi.

Vi er samtidig en institution, som prioriterer ture ud af huset højt, da der er et stort læringspotentiale i de rum som lokalområdet tilbyder. Der er både faglig læring, men det er også en anden oplevelse børnene får som gruppe, når de ser hinanden i nye læringsrum og dette kan bl.a. bidrage til nye relations dannelser.

Vi er bevidste om, at der kan finde læring sted i alt, hvad vi foretager os i løbet af dagen, og derfor bliver de pædagogiske læringsmiljøer løbende vurderet, reflekteret over og justeret, så de passer bedst mulig til den aktuelle børnegruppe. Ligesom der hver dag er planlagte vokseninitierede aktiviteter, som kan tilbyde børnene kendte og ukendte situationer, hvor børnene bl.a. kan lære nye sider af sig selv og hinanden at kende.

Samarbejde med forældre om børns læring

For at skabe de bedste forudsætninger for det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse, er det en forudsætning med et reelt og ligeværdigt forældresamarbejde, som bygger på åbenhed, tillid, forståelse og gensidig respekt. Forældrene er dem, der kender barnet bedst og derfor vægter vi forældresamarbejdet højt.

Vi prioriterer, at der holdes møder med forældrene løbende gennem hele barnets tid i institutionen, så der er et løbende samarbejde. Det første møde er vigtigt, og vi har derfor særligt fokus på at afholde et "forbesøg", hvor praktiske informationer kan videregives og aftaler om indkøringsforløbet kan aftales. Det kan give forældrene tryghed, at der er tid til at give informationer om deres barn, inden det starter. Efter ca. 3 måneder holdes et kort møde mellem barnets primære voksne i institutionen og forældrene, hvor vi drøfter barnets opstart og der igen er mulighed for dialog og opsamling på informationer. En gang om året holdes der forældresamtaler, hvor der drøftes den generelle udvikling og trivsel, samt hvad vi i fællesskab kan arbejde med i forhold til barnet, her tages udgangspunkt i "Alle med". 3 måneders samtalen og de årlige samtaler er vigtige, da de giver mulighed for at forældre og personale kan forventningsafstemme og tale om nogle af de ting, der rører sig både i hjemmet og i institutionen, uden at der skal findes tid til det iblandt børnene. Opstår der nogle ting i løbet af året, store som små, som forældrene har behov for at tale om, vil der som udgangspunkt altid kunne arrangeres ekstra samtaler.

Alle børn og voksne skal føle sig set, når de kommer i institutionen, og i den forbindelse bliver den daglige dialog mellem forældre og personalet også prioriteret. Den daglige dialog er vigtig, da den er med til at skabe tillid, relation og en forståelse for hinandens arenaer. Det kræver, at vi er åbne overfor de forskelligheder forældrene kommer med og professionelle i samarbejdet, altså skal vi være åbne, nysgerrige og spørgende på familiens synsvinkel. Forældrene skal føle sig tryk ved at tage en dialog med personalet, når de føler, der er noget der går dem på vedrørende deres barn. Af forældrene kræver det endvidere, at de holder sig orienteret og bakker op om det arbejde der foregår ift. barnet og børnegruppens trivsel og udvikling, så det netop bliver et samarbejde.

For at tiden til børnene ikke forsvinder i mundtlige informationer til forældrene, har vi forskellige platforme, hvor informationer gives til forældrene. Disse er; nyhedsmails, opslagstavle i garderoben, lukket facebook gruppe mm. For at forældrene kan involvere sig i deres barns hverdag i institutionen

er det vigtigt, at vi informerer dem om, hvad der rør sig, hvilke emner vi arbejder med og hvilke forløb der er i fokus. Vi opfordrer endvidere forældrene til at tale med deres barn, om det der er oplevet i institutionen i løbet af dagen, gerne med understøttelse af de billeder vi næsten dagligt lægger op på vores fotoplatform. Det giver en større sammenhæng mellem institution og hjem, det bidrager til læring på mange områder og børnene vokser af at få lov til at fortælle.

Fællesarrangementer i eller omkring institutionen, som f.eks. en årlig juletur, bidrager endvidere til mere uformel samtale mellem forældre og personale, hvor der bliver mulighed for at se hinanden i samspil med børnene på en ny måde. Dette er med til at styrke relationerne og fællesskabsfølelsen mellem forældre og personale.

Børn i udsatte positioner

Børn i udsatte positioner skal inkluderes i børnefællesskabet på lige vilkår med andre børn, da alle børn har ret til en plads i fællesskabet. Man kan være i en udsat position f.eks. på grund af sygdom i familien, sproglige vanskeligheder, at man er blevet storebror/storesøster, far/mor der skifter job, en flytning, søvn, et dødsfald, socioøkonomisk baggrund, ved fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. Nogle af disse positioner er forbigående og andre konstante. Barnet kan hermed være i en udsat position af flere årsager, men fælles er, at der er risiko for at stå udenfor fællesskabet. Det er en enorm vigtig pædagogisk opgave, og det kan kræve, at børnene bliver behandlet forskelligt, for at vi kan behandle dem ens. Det handler om at justere sig, så vi møder barnet på det, som barnet har behov for.² Vi anerkender barnet, også på de dage, hvor barnet har det ekstra svært og er åbne for at tilpasse dagen og yde den omsorg eller støtte der er behov for, så barnet kan deltage og udvikles bedst muligt. Vi har en særlig opmærksomhed på de børn, der er i udsatte positioner, ved at være iblandt børnene, så vi kan støtte dem når behovet er der. Ligesom vi informerer hele personalegruppen, når vi alle skal være ekstra opmærksom på at støtte barnet i en svær tid. I børnefællesskabet fremhæves det udsatte barns kompetencer og forskellighed ses og italesættes som en styrke. Vi giver barnet mulighed for at være i en mindre gruppe for at gøre situationen mere overskuelig og giver barnet mulighed for at være tæt på en voksen, når det skal indgå i den store gruppe. Børn i udsatte positioner kan have vidt forskellige behov, som vi i det daglige støtter op om, det kan være at børste/trykke barnets krop for at skabe ro inden en lur, pauser fra fællesskabet for at få energi til at deltage deri igen, skabe ro til fordybelse, et ekstra kram, hjælp til små legegrupper mm.

Vi har som oftest et særligt samarbejde med forældrene til det udsatte barn og er de tiltag vi i fællesskab har gjort ikke nok, har vi mulighed for at inddrage PPR - Pædagogisk Psykologisk Rådgivning fra Jammerbugt kommune. I samarbejde med PPR har vi på et månedligt møde mulighed for bl.a. at drøfte, få råd og vejledning, samt faglig sparring i forhold til det udsatte barn og alt efter situationen kan der holdes netværksmøde mellem forældre, PPR og institution. Vi har også mulighed for at inddrage sundhedsplejersken, ergo- og fysioterapeut, hvis det er inden for dette område vi har brug for sparring.

² ICDP- programmet samspilstema 2 "Juster dig i forhold til barnet og følg dets udspil og initiativ"

Sammenhæng til børnehaveklassen

Når børnene starter i Klim Fribørnehave og Vuggestue, starter der en rejse for dem frem mod skolestart. Det handler for os om, at styrke børnene til at klare alle former for overgange, både skift mellem arenaer, men også de skift som børnene oplever i løbet af dagen i institutionen. Den røde tråd gennem hele institutionstiden, er at gøre dem til selvstændige og sociale individer, der formår at indgå i børnefællesskaber. Dette er en proces, som øves hele vejen op igennem institutionstiden, så de til sidst kan føle tryk ved nye udfordringer i nye sammenhænge. Børnehaveafdelingen i Klim Fribørnehave og Vuggestue er aldersopdelt og dermed er de ældste børn, hele det sidste år i en gruppe, hvor der dagligt arbejdes hen mod at blive klar til at starte i skole. Det giver mulighed for, at stille andre/større krav til børnene, øve mere aldersrelaterede ting - mere koncentreret, samtidig med at børnene øver at tage hensyn, vente på tur, modtage kollektive beskeder mm.

De sidste tre måneder arbejdes der mere koncentreret, på at inspirere og motivere børnene for at arbejde med mere skolerelateret aktiviteter. Dette er for at give børnene en "smagsprøve" på den forestående skolegang, imens det sker i trygge rammer.

Desuden har vi et godt samarbejde med Klim Friskole, som vi bor på matrikel med og hvor langt størstedelen af børnehavebørnene starter i skole. Børnene lærer allerede lokalerne, samt læren at kende, imens de stadig går i børnehave og den fælles legeplads giver mulighed for at holde kontakt med gamle børnehavekammerater og/eller skabe relationer børnehavebørn og skolebørn imellem. Vi deltager endvidere i fællesarrangementer og i skolens daglige morgensang, hvor børnehavebørnene lærer meget af at se og mærke, hvordan skolebørnene agerer i det store fællesskab.

Inddragelse af lokalsamfundet

Vi benytter lokalsamfundet på mange forskellige planer, og har efterhånden rigtig god erfaring med det. På de forskellige ture vi har til og i lokalsamfundet, har vi mulighed for at arbejde med de seks læreplanstemaer på nye måder, og bl.a. derfor er ture ud af huset noget vi vægter meget højt i institutionen. Vi tager ugentligt på ture, med hver af børnegrupperne, og stederne vi tager til, er valgt i forhold til den alder børnene har og ofte i tråd med det emne, vi arbejder med. F.eks. kan vi tage på tur til stranden for at have fokus på naturen i forbindelse med grønt spirer projekt. Samtidig giver det rig mulighed for at arbejde med flere af de andre læreplanstemaer. f.eks. arbejder vi også med kommunikation og sprog, når vi taler sammen om de ting vi møder på turen. Nogle af de steder vi ofte tager på tur til er på biblioteket, til stranden, i skoven, til landbrug ved familier med tilknytning til vuggestue og børnehaven, i biografen, til naturlegepladser, i hallen, til julegudstjeneste osv.

Vi har også før inddraget lokalsamfundet, ved at invitere ind i vores institution, til at inspirere os og børnene. Vi har bl.a. haft besøg af musikskolen, hvor en musikunderviser har lavet et forløb med en børnegruppe og vi har haft besøg af en dame, som lavede dukketeaterforestilling for børnene.

Vi samarbejder med Klim Friskole, hvor vi giver børnene erfaring med at opholde sig i et stort fællesskab, som skolemiljøet er, ved at deltage i de fællesarrangementer, der byder sig. Det er lige fra større arrangementer som musical, til at deltage i idrætsdag og at vi deler legeplads. Samarbejdet giver mulighed for at danne relationer og knytte venskaber på tværs af institutionerne og det giver børnene en forståelse af, hvad en skole er og dermed støtter den overgang de kommer til at opleve, når de skal videre fra børnehaven.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

I Klim Fribørnehave og Vuggestue ønsker vi en institution med trygge rammer, hvor alle børn udvikles og oplever at være en del af et fællesskab. Vi ser børnene som medskaber af egen læring og udvikling, i rammer, som vi voksne er ansvarlige for. Rummenes læringsmiljø forsøger vi at varetage gruppevis, dvs. de voksne, som er tilknyttet de børnegrupper som primært benytter lokalerne. Personalet har løbende drøftelser vedrørende læringsmiljøet, hvor det er vigtigt for os at tilgodese og understøtte den kropslige/motoriske, sociale, emotionelle og den kognitive læring og udvikling. Drøftelserne foregår på personalemøder og pædagogiske dage, men i særdeleshed i dagligdagen, hvor vi iagttager og ser på børneperspektivet og ofte justerer de fysiske rammer, så det bliver ro til fordybelse og plads til alle børn.

Vi laver børnemiljøvurdering hvert tredje år med børnene, hvor vi også har mulighed for at opdage, hvis der er noget set fra børneperspektivet, der skal ændres på. Det kunne f.eks. være, at der bliver givet udtryk for, at der er meget larm, så er det vores opgave af finde ud af årsagen til støj. Det kan enten være, at der er meget støj, som vi skal justere, eller at de muligheder børnene har for selv at søge stille områder, de skal tydeliggøres af os.

Vi ser også løbende på børnegruppen, for at se på om alle børn bliver mødt, på de behov som de giver udtryk for dvs. ud fra børneperspektivet. Vi er to voksne tilknyttet hver børnegruppe, så der så vidt muligt altid er en kendt voksen, uanset om vi er ramt af sygdom eller ferie. Dertil er vi opmærksomme på samspillet mellem børnene, mellem barn og voksen, men også de voksne imellem, da vi er rollemodellerne. Vi vægter almen god opdragelse, at vi taler ordentligt til hinanden og er ordentlig ved hinanden, så mener vi nemlig, at der er grundlag for et psykisk godt læringsmiljø.

For at skabe genkendelighed og tryghed for børnene, har vi en meget struktureret hverdag, hvor f.eks. håndvask er på bestemte tidspunkter/i forbindelse med bestemte aktiviteter, vi har regler om, i hvilke rum man har futsko på, og vi har rum, som man skal spørge om lov for at komme ind i. En dagsstruktur kan på de fleste dage se således ud: Morgenmad, fri leg, morgensang for 3 årige og op, fri leg og aktiviteter, samling, madpakker, fri leg, frugt, fri leg og farvel.

Vi forsøger at indrette rummene, så det er tydeligt for børnene, hvilke funktioner/lege de indbyder til. Det æstetiske læringsmiljø bliver i stor grad støttet af de kreationer børnene laver i hverdagen, samt med billedunderstøttelse af de sange, rim og remser, følelsesbilleder fra "trin for trin", plancher med læreplanstemaerne osv. som vi ofte benytter. Ligesom vi understøtter legetøjskasser osv., med billeder, der viser, hvad der hører til hvor. Det skaber sammenhæng og overskuelighed for børnene og vi kan f.eks. henvise til billederne, når det passer ind i konteksten, eller børnene kan selv blive inspireret af dem - i begge tilfælde bidrager det til dialog og sproglig udvikling. Det kan være, når børnene leger købmand, at de bliver inspireret til at inddrage "Nede i fru Hansens kælder", fordi rimet er synligt i rummet, og måske udvikler legen sig til en udklædningsleg, fordi kassen med udklædningsstøj er synlig og i børnehøjde. Generelt er det vigtigt for os, at læringsmiljøet stimulerer til leg og udvikling. Både de undersøgende/udforskende lege, rolleleg, fantasileg, konstruktionsleg, tumleleg og regellege. Endvidere forsøger vi mere og mere at flytte læringsrummene udenfor, da vi også her ser mange muligheder for trivsel, læring, udvikling og dannelse.

De seks læreplanstemaer

Ud over at den styrkede pædagogiske læreplan er udarbejdet med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag, så er den desuden udarbejdet med udgangspunkt i seks læreplanstemaer. Vi vil beskrive i det følgende, hvordan vi arbejder med de forskellige temaer.

Alsidig personlig udvikling

Den alsidige personlige udvikling foregår gennem hele dagen, i alle miljøer, i al samspil som børnene er en del af og er en del af alle samspilstemaerne. Det er derfor individuelt for hvert barn, hvad det har behov for støtte til, i forhold til hvilken sammenhæng det er i. For at vi kan give denne støtte skal barnet føle tryghed, omsorg og nærvær, og vi skal være gode til hele tiden at fornemme, hvad der rør sig i barnet og børnene imellem. *I forhold til barnet i en udsat position, er vi ekstra opmærksomme på at fornemme og være nærværende, når barnet har brug for det.* Generelt er det vigtigt, at vi er bevidste om, at arbejde på at skabe en god relation til barnet, for at have de bedste forudsætninger for at kunne støtte barnet lige der, hvor der er behov for det.

Hver dag er der perioder med fri leg og dermed kan hvert barn blive klogere på egen identitet, ved at have mulighed for at udfolde sig, udforske og erfare sig selv. Vi støtter barnet i at håndtere modgang og udfordringer, ved at hjælpe barnet med at sætte ord på følelserne og med at håndtere konflikter på en hensigtsmæssig måde. Vi opfordrer de involverede til hver især at italesætte deres perspektiv af konflikten, så alle bliver hørt, men samtidig hører, at der er andre oplevelser af samme konflikt. De får derigennem også en fornemmelse af at være en del af et demokratisk fællesskab. Det er vigtigt, at vi har øje for det enkelte barns deltagelseskompetence, så alle børn og især *barnet i en udsat position* er en del af et børnefællesskab, da det er her i de største udviklingsmuligheder ligger.

Vi har samling gruppevis hver dag, hvor vi bl.a. øver at turde stå frem og tale foran gruppen, eller øver at være i centrum, når der synges navnesang. I gruppen justerer vi opgaverne/aktiviteterne til hvert enkelt barn og gennem hele dagen anerkender vi når barnet gør et forsøg på at mestre noget i barnets NUZO³. *Vi har især øje på barnet i en udsat position og på at justere rammerne og aktiviteterne, så det barn også oplever succes.*

Vi har et stort fokus på selvhjulpenhed, hvor de voksne viser, guider og motiverer barnet til at have selvtillid til at prøve selv. Vi anerkender og roser, når barnet prøver noget nyt, også selv om det ikke lykkes første gang. Vi opfordrer børnene til at spørge om hjælp af de voksne, hvis noget bliver for svært, og derfor er vi bevidste om, at være tilgængelige lige der, hvor børnene er. Et læringsrum hvor barnet har rig mulighed for at øve at mestre selvhjulpenhed er i af og påklædningsituationer, hvor vi prioriterer rum og rammer med plads til fordybelse og fokus i små børnegrupper ad gangen.

Til den årlige forældresamtale gennemgår vi "Alle med" materialet, hvori vi kan få et indblik i, hvis eller hvor barnet har udfordringer, så vi kan samarbejde med forældrene om at støtte barnet i disse udfordringer.

³ NUZO: "nærmeste udviklingszone" dvs. det man ikke selv mestrer endnu, men man kan med hjælp/guidning

Social udvikling

Alle børn skal føle, at de er en del af et fællesskab, og det er vores ansvar, at skabe og udvikle relationerne mellem både barn/barn og barn/voksen. Bl.a. arbejder vi med ICDP-programmet på personalemøderne, hvorved vi ser på vores egen relationskompetence, og herigennem, hvordan vi f.eks. som rollemodeller viser børnene, hvordan man anerkender hinandens forskelligheder og viser positive følelser overfor hinanden. Legen og læringsmiljøet giver mulighed for udvikling af nye og tætte relationer. Derfor er vi også bevidste om den legeomsorg, vi tilbyder børnene, så de har de bedste betingelser for at fordybe sig i børnefællesskaberne. Vi går foran, ved siden af og bagved, hvor der er behov for det, f.eks. når et barn ikke er i leg, så kan vi hjælpe med at skabe en ny leg, invitere andre børn med og trækker os til side og være klar til at understøtte. *Vores fokus er især på at fremhæve det udsatte barns ressourcer og fremhæve forskelligheden mellem børnene som en ressource for fællesskabet.* Vi tilbyder børnene forskelligartede legemuligheder og tilpasser læringsmiljøet, så der er rum til fordybelse i de lege, der optager børnene. Da børn er optaget af, hvad der sker i nuet og bliver inspireret af det de oplever og ser, så ser vi det som vigtigt, at vi tilbyder dem muligheder for nye legerelationer og oplevelser, både på tværs af alder, men også i forskellige læringsrum. Når der er en voksen i nærheden imens børnene leger sammen, er der god mulighed for at støtte barnets udvikling af empati. Med vores guidning og støtte, enten foran, ved siden af eller bagved, kan børnene lære at drage omsorg for hinanden, at være en god ven, lytte til og hjælpe hinanden, deles om tingene, indgå kompromisser, forhandle og konfliktløse. Allesammen gode egenskaber at besidde, når man er en del af et fællesskab.

Vi bruger billeder om følelser fra "trin for trin" materialet, som er synligt iblandt børnene, til at understøtte vores arbejde med børnenes genkendelse af egne og andres følelser. Ligesom vi også har andre tiltag, som støtter barnet i at mærke sig selv og kommunikere i det fællesskab det er en del af. Vi bruger f.eks. babytegn sammen med børnene i vuggestuen, da dette kan understøtte barnets kommunikationsmuligheder. Desuden laver vi i større eller mindre grad børneyoga i alle børnegrupperne, hvor barnet kan lære at bruge åndedrættet til at få ro på kroppen. Det kan styrke barnets evne til at mærke egne grænser og evne til at fokusere og koncentrere sig. Socialt styrker det fællesskabet, da det er en aktivitet vi er sammen om, og alle er med til på hvert sit niveau uden at konkurrere mod hinanden.

Vi ser den sociale udvikling i spil gennem hele dagen, i samlinger, i leg, i hverdagsrutinerne og når vi er på tur ud af huset. I alle tilfældene vil det være vores rolle at guide og støtte i nuet. Forældrene kan også have en stor rolle i at støtte op om relationer og fællesskaberne. Dette kan de ved, i fællesskab med børnene, at kigge billederne fra dagen igennem og snakke med børnene om det de har oplevet.

Kommunikation og sprog

Kommunikation og sprog er med i al samspil i løbet af hele dagen, det er både verbal og nonverbal og er derfor også, ligesom alsidig personlig udvikling og social udvikling, en væsentlig del af alle samspilstemaer.

Vi voksne er rollemodeller og har i dagligdagen et stort fokus på vores eget kropssprog og vores sprog i dialogen med både børn og voksne.⁴ Vi arbejder med barnets sprogtilegnelse og sprogudvikling gennem hele dagen og i alle hverdagsrutinerne. Dette ved at italesætte alt vi laver sammen med børnene, være lyttende, fortællende, stille spørgsmål og lege med sproget. Når vi taler med barnet og giver os tid og ro til at barnet svarer med egne ord, så øver vi dialogen og turtagning i lytte og tale positioner. Vi laver sprogscreening på alle 3-årige, så vi er sikre på at opdage de børn, som kan have behov for særlig sproglig støtte. *Vi er bevidste om, når der er nogle børn der har nogle sproglige vanskeligheder. Så når barnet f.eks. har ord der ikke er forståeligt for alle, så lærer vi de andre børn at bede barnet om at gentage eller omformulere, i stedet for at drille med, at man har vanskeligheder ved at sige det.* Ligesom vi lærer børnene, at det er okay at være forskellige og se forskellige ud, så er det også okay, at vi har forskellige måder at sige tingene på.

I løbet af året har vi planlagt forskellige overordnede emner, hvori vi altid har sprogtilegnelse og sprogudvikling tænkt ind. Vi har ofte sange, historier samt rim og remser inddraget i forløbet og er bevidste om at gøre disse visuelt synlige og tilgængelige i børnehøjde, så de inspirerer til samtale. Vi har endvidere ofte fokus på overbegreber, turtagning, forholdsord, modsætninger, symboler, sanglege og på at modtage kollektive beskeder, når vi har de daglige samlinger. Ligesom vi nogle gange har rytme og instrumenter med, til at støtte op om den lydige opmærksomhed og altid tæller til 4 inden vi synger sange. *Vi er bevidste om at møde barnet sprogligt og kommunikativt på det niveau det er på. F.eks. understøtter vi dialogen med vuggestuebarnet med babytegn og vi sørger for at have øjenkontakt med det børnehavebarn, som kan have svært ved at modtage den kollektive besked.*

Legen er en vigtig øve bane for børnene, når vi taler om sprog og kommunikation. Når vi giver dem mulighed for at lege på tværs af alder, køn og baggrund, har de rig mulighed for at lære sprogligt og kommunikativt af hinanden. Når børnene er i leg, er vores rolle at være nysgerrige på legen og på børneperspektivet, at være opsøgende og lyttende, så vi kan støtte børnene i at sætte ord på samt hjælpe dem med udvide og berige både sproget og legen. Vi understøtter de rum børnene har til leg, med visuel støtte, som viser hvad rummet lægger op til og hvad legeredskaber der er tilgængelige. Alt efter aldersniveauet på de børn der benytter rummene, er der tegneredskaber, bøger og legetøj frit tilgængelig i børnehøjde, da der f.eks. ved læsning af en bog, som barnet har valgt, er rig mulighed for samtale og begrebsudvidelse.

Når vi voksne i det daglige er i dialog med forældrene, er vi også bevidste om, hvornår og hvilke snakke vi skal tage imens børnene er der. Børnene skal opleve en positiv og anerkendende tone imellem forældre og voksne i institutionen, så vi opfordrer forældrene til at gå med i et tilstødende lokale og tale, hvis der er noget, der skal drøftes her og nu. Når forældrene derhjemme taler med børnene, om det de har oplevet, støtter det også op om barnets sproglige udvikling. Vi vokser alle af at få anerkendelse, det samme gælder, når vi i institutionen oplever, at forældrene fortæller os at børnene derhjemme genfortæller fra det de har oplevet i institutionen.

---

⁴ Fokus er i vores arbejde ud fra ICDP programmet, hvor "den følelsesmæssige dialog", "en meningsskabende dialog" og "den guidende/vejledende dialog" er overbegreber for samspilstemaerne.

Krop, sanser og bevægelse

Der er stor sammenhæng mellem de foregående læreplanstemaer og dette tema om krop, sanser og bevægelse. Hvis barnet har kropslige/motoriske udfordringer, kan det være svært at deltage i fællesskabet eller legen på lige fod med de andre børn. Læringsmiljøerne og rammerne i vores institution byder på muligheder for bevægelse, både indendørs og udendørs i legen. Vi er opmærksomme på, at skabe nogle stimulerende legemiljøer, hvor der er mulighed for både kropslige aktive og kropslige rolige aktiviteter. Vi er igangsættende ift. aktiviteter og arrangerer ofte ture til læringsrum, hvor børnene får mulighed for at udfordre sig selv kropsligt, og undersøge og blive klogere på "hvad kan jeg" og afprøve det de andre gør. Derfor er det vigtigt, at vi hjælper med at udvide den gruppe af legekammerater barnet har, da det er i samspil med andre børn, at barnet legende udfordrer sig selv motorisk. Når vi er i aktiviteterne støtter og guider vi børnene, og ofte spørger vi ind til det de mærker og føler, "om hjertet banker hurtigt, fordi det er hårdt, eller fordi man er bange for udfordringen" osv. Når vi laver børneyoga med børnene, får de en større kropsbevidsthed og kan bl.a. lære at bruge åndedrættet til at skabe ro i kroppen. I alle aktiviteter viser vi, som rollemødder, børnene med vores entusiasme og deltagelse, at det at bruge kroppen og sanserne er sjovt og lærerigt samt at det er okay at fejle.

I hverdagsituationerne giver vi børnene lov og plads til at prøve selv. F.eks. når vi spiser madpakker og barnet selv pakker maden ud af madpapiret eller hælder mælk i koppen fra kanden eller mælkekartonen. Ligesom vi lader barnet øve sig på selv at tage tøj af og på, øver at tage bukser uden på støvler mm. Vi guider og støtter barnet, så barnet lærer at det godt kan. *For at støtte især det udsatte barn, opdeler vi ofte børnene i mindre grupper, det giver færre sanseindtryk og barnet kan have lettere ved at holde fokus.*

Vi har en dag i løbet af ugen, hvor vi har "aktivitetsdag". Denne dag skal rumme musik/rytmiske aktiviteter, motoriske aktiviteter samt kreativt på skift og i mere eller mindre grad, alt efter hvilket emne vi arbejder med. Når vi arbejder med emner, tænker vi, ligesom med sproget, ofte bevægelse, krop og sanser ind i forløbet. F.eks. i høstemnet bliver der til middag følt og smagt på de råvarer, som skal blive til den ret vi skal spise. Vi tager på tur til et landbrug, hvor vi kravler i korn og går tur på stubmarken osv.

Natur, udeliv og science

I vores institution prioriterer vi, at komme ud hver dag uanset vejr og årstid og uanset om man er vuggestuebarn eller børnehavebarn, da natur og udeliv byder på mange udviklings og læringspotentialer. Vi voksne er rollemødderne, og viser vi børnene at det er rart og sjovt at være ude, så synes børnene det som regel også. Vi finder det vigtigt for børnenes trivsel og udvikling, at komme ud og få frisk luft og bevæge sig i et læringsmiljø, hvor der er højt til "loftet", flere kvadratmeter til at boltre sig på og man kan kravle lige så højt eller løbe lige så hurtigt, som man har lyst til. Vi nyder at tage på tur ugentligt, justeret efter børnenes alder, men ofte til naturrige områder. I naturen er der mulighed for at lære om den gennem sanserne, der er ofte

mulighed for motorisk udfordring og udvikling i det terræn naturen tilbyder, det bliver helt naturligt at italesætte/tale med børnene om det vi møder og forandringerne i naturen – tale om årets gang, vejret, bæredygtighed, dyreliv osv. Ofte tager vi dele fra naturen med tilbage til institutionen, og bruger disse i leg eller til noget kreativt, da det igen giver mulighed for dialog om naturen og om turen de har oplevet.

Når vi møder fænomener i naturen, som udfordrer vores aktuelle forståelse, stopper vi op og gør børnene opmærksomme på disse, helt fra vuggestuealderen. F.eks. hvorfor regnormene er på jordoverfladen, når det regner og ikke nede i jorden, hvor vi plejer at finde dem. Eller hvorfor bladene pludselig er gule - når de lige har været grønne, når noget er stort – men kan flyde, når vi plukker vintergækker og sætter dem i vand med frugtfarve - og de pludselig skifter farve osv. Vi taler om elementerne vi oplever, f.eks. om hvor regnen kommer fra, og om at selv om der er overskyet, så findes solen stadig oppe over skyerne, samt hvor dyrene er, når det bliver efterår og vinter.

Ud over alle de ting vi kan opleve imens vi er i naturen, så bruger vi også den viden vi har når vi har samling hver dag. Her gennemgår vi ofte, hvilken dag vi har, måned, årstid og år, tilpasset aldersgruppen. Vi taler om, hvordan vi kan se på naturen, at vi har denne årstid og hvilken påklædning, der er mest hensigtsmæssig at have på i forhold til denne.

Kultur, æstetik og fællesskab

Vi er en institution, som følger og gør børnene bevidste om den kristne tros højtider, men har samtidig respekt for andre religioner. Når vi f.eks. laver julegaver sammen med børnene, er vi bevidste om at tale med børnene om, at det ikke er alle religioner der fejrer jul. Ligesom når vi hører børnene italesætte andres forskelligheder, så griber vi chancen for at fremhæve og i dialog med børnene om, at det har værdi at være forskellig og at det er okay.

Derfor er det, som tidligere nævnt, enormt vigtigt at vi møder børnene forskelligt, hvis det er det der kræves for at alle kan være en del af fællesskabet. Alle børn kommer med forskellige baggrunde, familiesammensætning, erfaringer, udfordringer osv. som er med til at gøre dem til de børn de er. Vi laver i institutionen en "barnets bog" til hvert barn, hvori forældre kan sætte billeder af familien, de kan udfylde, hvor de bor osv., samt vi sætter nogle af deres kreative elementer deri. Denne bog støtter børnene i deres identitet, hvem de er og hvor de kommer fra. Børnene elsker at kigge i den, og de største børn bruger den ind imellem til, at børnene på skift kan stille sig op i samling og vise frem. En tradition vi vægter højt, er at holde fast barnets mulighed for at holde fødselsdag enten i institutionen eller at vi tager til fødselsdag i deres hjem. Det er barnets arrangement, hvor der overordnet er traditioner for arrangementets forløb, men derudover er det barnet dag og barnet er i centrum.

Gennem hele året har vi flere traditioner, som vender tilbage år efter år og som virkelig giver grobund for fællesskab i hele institutionen, f.eks. fastelavn, julehyggedag, julegudstjeneste, Sankt Hans, påskefrokost, fællestur til Hjortdal dyrefarm og for børnehavebørnene er der årligt "stor tur", biograftur og hver 2. år deltagelse i musical på Klim Friskole. Fællesskabet bliver også styrket i de aktiviteter vi deltager i oftere, som f.eks. maddage, morgensang på skolen, når børnene holder fernisering eller optræder med sange de har lært, overfor de andre grupper osv. Disse aktiviteter er nogle, hvor børnene selv er med til at sætte deres præg på det udtryk, som det får overfor modtageren.

I løbet af ugen har vi "faste dage" med pædagogisk planlagte formiddagsaktiviteter. Hver gruppe har en ugentlig turdag, hvor man som gruppe tager på oplevelse i nærområdet. Hver gruppe har også en ugentlig "aktivitetsdag", hvor man som voksen skal få indholdet af denne dag til på skift at rumme det kreative, musikalske og motoriske. Det giver børnene mulighed for erfaringer med forskellige materialer, det kan stimulere deres fantasi, engagement, kreativitet og nysgerrighed. Når vi har emner, vælger vi ofte at producere noget æstetisk sammen med børnene, som udstilles på stuerne, sammen med det materiale vi ellers har haft. Emnet og dermed understøtter stemningen og dialogen om det.

I vores institution har børnene mulighed for at afprøve, undersøge og skabe erfaring med forskellige lege, vi præsenterer dem for gamle lege og sanglege. De har også mulighed for selv at kigge bøger og vi kan i fællesskab finde oplysninger og billeder på iPad, når der er noget der optager dem. Bøger kan vi enten tage på biblioteket og låne eller hvert barn får lov at låne fra bogbussen, det motiverer børnene til at fordybe sig i netop den bog, at det er en som de selv har valgt. Bøgerne bruger vi ofte i samlingsituationen, hvor dialogisk læsning inddrager børnene, med de oplevelser de har af historien eller de tanker de får i forbindelse med den.

Evalueringsskiltur

Vi er i gang med at skabe og forankre en stærkere evalueringsskiltur i Klim Fribørnehave og Vuggestue, da lovændringerne indeholder bestemmelser om, at lederen fremadrettet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskiltur i dagtilbuddet. Det er vigtigt for os, at evalueringsskilturen skal udvikle og fremme det pædagogiske læringsmiljø og vores faglige drøftelser skal sikre en god kvalitet i institutionen.

Gennem hele evalueringsskilturen er udgangspunktet, at reflektere over sammenhæng mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes udvikling, trivsel, læring og dannelse. Ligesom det er at udvikle og fremme den pædagogiske praksis med udgangspunkt i dokumentationsmaterialet. Både de daglige hverdagsrutiner, legene og de pædagogiske aktiviteter er fundamentale for børnenes udvikling og læring. Derfor er det vigtigt, at vi løbende får reflekteret over, hvordan disse skal tilrettelægges og hvad børnenes udbytte skal være heraf.

Evaluering er en løbende proces med fokus på vores pædagogiske praksis:

- Hvordan virker vores pædagogik i læringsmiljøet?
- At skabe ny viden til at udvikle kvaliteten af læringsmiljøet
- At være undersøgende på egen praksis, tænke over og udvikle den

I dag foregår meget af vores kommunikation digitalt. På vores hjemmeside lægger f.eks. læreplan og politikker, praktiske informationer samt vores folder der indeholder alt, der er værd at vide som forældre. Vi bruger en lukket gruppe på Facebook til den daglige dokumentation af bl.a. pædagogik aktiviteter, hverdagsaktiviteter, leg og diverse arrangementer. Mail bruges til alle former for informationer til forældrene så som nyhedsbreve og ferieplanlægning.

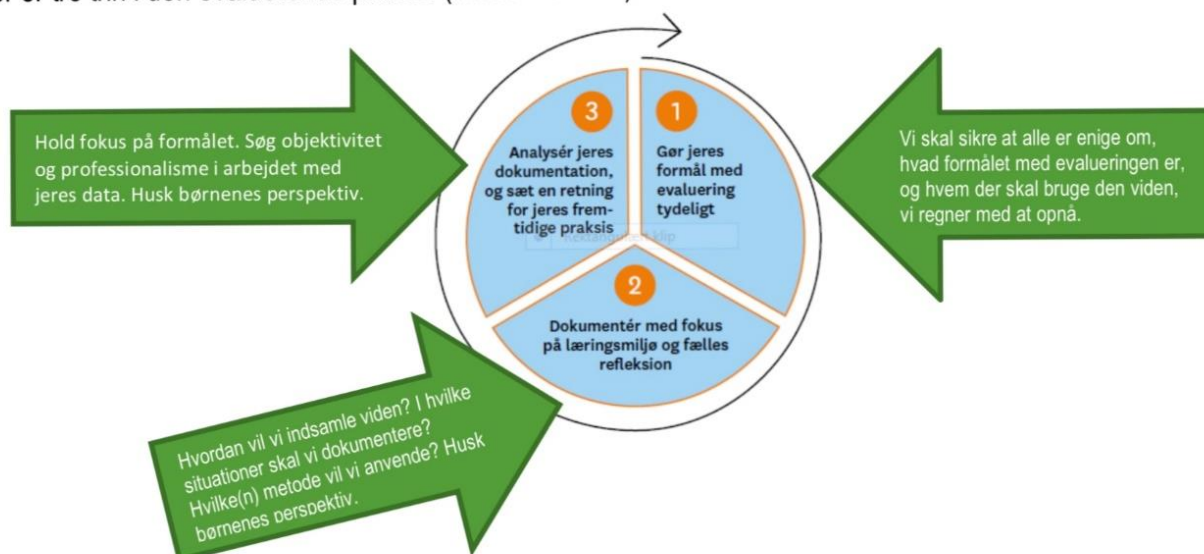
At formidle og dokumentere er vigtigt i vores pædagogiske arbejde, men det er en balancegang, for det skal gerne stå mål med den tid, vi samlet har til rådighed, for i sidste ende er det tid, der går fra børnene.

Evalueringsskulturer:

Vores mål er at få skabt en evalueringsskulturer, hvor vi samler op på og bliver klogere på, hvad der fungerer godt hos os, og hvad vi skal videreudvikle. Vi skal hele tiden tænke, "Hvad er formålet med det vi gør?"

Til konkret at evaluere, tager vi udgangspunkt i Eva.dk's 3 trins evalueringsskulturer. Vi starter med at gøre målet for evalueringen klart, dernæst bliver der indsamlet data og dokumenteret, og sidst reflektere og analysere vi vores data og danner nye retninger for den fremtidige praksis.

Der er tre trin i den evalueringsskulturer praksis (model fra EVA)

På alle personalemøder holder vi RED- møde (Refleksion, evaluering og dokumentations-møde). Her vælger hver gruppe selv om de ønsker at reflektere, evaluere eller dokumentere noget fra deres pædagogiske praksis med udgangspunkt i det pædagogiske læringsmiljø og børnenes udvikling, trivsel, læring og dannelse.

Desuden er vi i gang med at få implementeret Smtte-modellen, som et planlægningsredskab i personalegruppen.

På personalemøder arbejder vi med ICDP på forskellige måder. Det kan være relations cirklen i forhold til det enkelte barn, børnene imellem eller i forhold til forældrene. Det kan også være at personalet skal komme og fortælle om en iagttagelse af en anden kollega ud fra et eller flere af de 8 samspilstemaer. Her skal der altid tages udgangspunkt i de positive iagttagelser. Vi evaluerer således på medarbejdernes praksis i konkrete situationer.

På pædagogiske dage arbejder vi ofte med praksisfortællinger. Det er for den enkelte medarbejder et rigtig godt redskab til at se ind i sig selv og det pædagogiske arbejde medarbejderen laver.

Den overordnede evaluering offentliggøres på vores hjemmeside hvert andet år. Her vil vi evaluere på, hvordan det er lykket med at få skabt og implementeret en evalueringskultur i institutionen. Vi vil også give eksempler på, hvordan vi har gjort det.

